

Turhauttava teoria

PAULA SAIKKONEN

Kirjoittaja on
Yhteiskuntapolitiikka-
lehden päätoimittaja

YP julkaisee empiiristä, yhteiskuntatieteellistä ja yhteiskuntapoliittisesti kiinnostavaa tutkimusta Artikkelit-osastollaan. Yksi niistä asioista, joihin pyydämme arvioijia kiinnittämään huomiota, on teorian, aineiston ja tulosten sisäinen logiikka. Huomattavan yleinen syy käsikirjoituksen hylkäämiseen toimituksessa jo ennen vertaisarviointia on, että tämä kriteeri ei täyty. Näistä artikkelikäsitkirjoituksista voi erottaa kahta eri tyyppiä. On niitä käsikirjoituksia, joissa on viehätetty isosta datasta. Huikaisevat mahdollisuudet empiiriseen analyysiin ovat vieneet tutkijan mennessään, eikä tutkimusongelman teoreettiselle kehystämislle ole nähty tarvetta. Toisenlaista tyyppiä edustavat käsikirjoitukset, joista analyttinen kehys löytyy, mutta jää irrallisen empiirisestä aineistosta tai sen analysoinnista sekä pohdinnasta.

Olen saanut kirjoittajilta palautetta teoriavaatimuksen liian tiukasta linjasta. Rehellisyyden nimissä on kerrottava, että toisinaan vertaisarvioijilta tulee alkukarsinnasta huolimatta palautetta artikkelikäsitkirjoitusten teorian ohuudesta. Käsikirjoitukset edustavat eri oppialoja, ja käytettyjen menetelmien kirjo on suuri. Konventionot siitä, mitä kukin pitää hyvänä tieteellisenä artikkelina, vaihtelevat.

Artikkeleilta edellytetään kontribuutiota tieteelliseen keskusteluun. Useimmiten kontribuutio kirkastuu, kun kirjoittajat kuvaavat tutkimuksellisen aukon, johon he artikkelillaan osaltaan vastaavat. Ilman analyttistä kehystä tai tutkimusteoriaa artikkelin suhdetta aikaisempaan tutkimukseen on vaikeaa, ellei mahdollista hahmottaa. Teoria auttaa ymmärtämään, mihin tieteelliseen keskusteluun artikkeli osallistuu ja mitä sen päälle voi jatkossa rakentaa. Tieteellisen tiedon pitää kumuloitua.

Pitkästi empiiriset analyysit ovat nekin tärkeitä. Ne voivat kuvata tarkasti ja ajankohtaisesti jotakin yhteiskuntapoliittisesti kiinnostavaa ilmiötä. Näitä julkaisemme mielellämme Analyysit-osastolla. Pelkästään empiiristen tulosten raportointi ei riitä tieteelliselle artikkelille, vaikka tulokset voivat tuottaa tärkeää ja ajankohtaista tietoa yhteiskunnasta.

Terminä tutkimus on jo kärsinyt inflaatiota. Kun minkä tahansa kyselyn tulokista kirjoitetaan julkisuudessa tutkimuksena, hämärtyy tutkimuksen todellinen luonne. Arvioijien huomion kiinnittäminen teoriaan on tapa tuottaa tieteellistä keskustelua ja ajattelua. Vertaisarviointi on ylipäänsä olennainen osa laadun varmistusta. Selvitystietoa ja tutkimustietoa ei tule nähdä toistensa vastakohtina. Hyvät selvitykset tai empiiriset analyysit ovat yleensä taitavien tutkijoiden tekemiä. Joskus on tärkeää raportoida empiiriset tulokset heti kun ne on saatu. Tieteellisen tutkimuksen pitää kuitenkin viedä tieteellistä keskustelua eteenpäin, vaikka sitten pienin ja hitain askelin.